

DIRECȚIA DE SĂNĂTATE PUBLICĂ GALAȚI

Str.Brăilei nr.177 telefon: 0236/415147; FAX: 0236/46.40.60

e-mail: promovareasanatatii@dsp-galati.ro

Operator de date cu caracter personal nr. 19481/2011

Compartimentul Evaluarea și Promovarea Sănătății

Septembrie 2022

Analiză comparativă a activității asistenților medicali comunitari din Proiectul POCU 122607 Județul Galați în perioada 2019 – 2021

Proiectul 122607 cu titlul: “Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale” care are ca scop principal acordarea de servicii de asistență medicală comunitară ce vizează îmbunătățirea accesului populației aparținând grupurilor vulnerabile la servicii medico-sociale de calitate, integrate la nivelul comunităților cu servicii ale medicului de familie, al altor furnizori de servicii medicale, cu servicii sociale și serviciile educaționale, a debutat în județul Galați în luna octombrie 2019 cu trei asistenți medicali comunitari repartizați în următoarele comune: Bălășești, Ivești și Vlădești.

Demarajul proiectului a fost îngreunat de câteva aspecte care au evidențiat neîncrederea beneficiarilor în tipul de servicii acordate de către asistentele medicale comunitare, reticență în fața noului, a suportului neplătit, iar din partea autorităților locale s-a remarcat necunoașterea legislației specifice asistenței medicale comunitare și astfel, a intervenit transferul a multor alte activități ce nu țin de fișa postului personalului medical comunitar (vezi activități de asistență socială), lipsa unui spațiu de lucru adecvat muncii prestate.

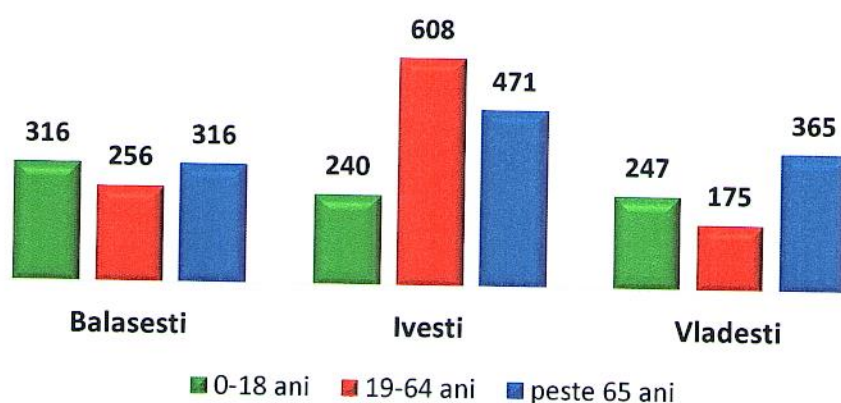
Dar, prin profesionalism, dorința puternică de schimbare în bine și încredere, problemele identificate la început s-au estompat în timp și, s-a demonstrat că soluțiile propuse de asistentele medicale comunitare pentru amendarea dificultăților cu care ele sau beneficiarii se confruntau, au avut o rezolvare benefică tuturor.

De asemenea, trebuie avut în vedere că, pentru UAT Ivești, o comună cu o populație de 10169 de persoane și cu o comunitate însemnată de populație de etnie romă, în urma demersului domnului primar, aceasta a fost văduvită de asistența medicală comunitară prin încetarea protocolului de colaborare între UAT Ivești și cele trei ministere semnatare fără a face nicio motivare acestui gest, începând cu data de 1 iulie 2021. Astfel, în cadrul analizei, se va lua în calcul faptul că pentru această comună, raportările sunt înregistrate doar pentru primul semestru.

Numărul de beneficiari asistați de asistenții medicali comunitari este mai mare decât normativul în vigoare de 500 de persoane.

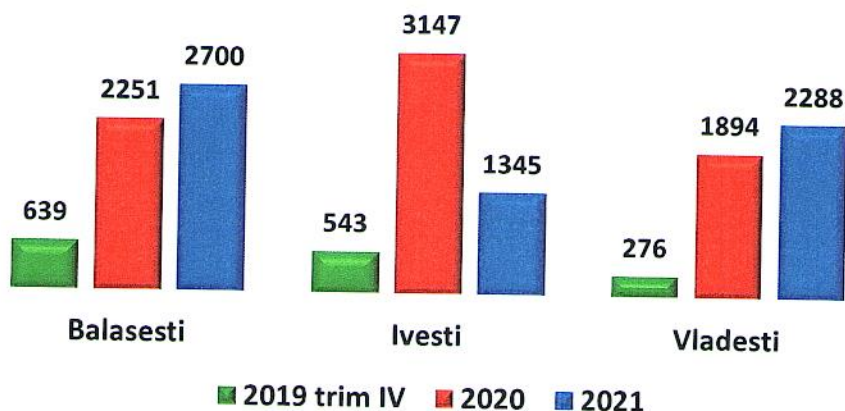
Structura pe grupe de vârstă nu prezintă variabilitate în sensul că, în două din comune structura este asemănătoare – ponderea o deține populația peste 65 ani, urmată de grupa copiilor 0-18 ani și pe al treilea loc situându-se populația adultă. Pentru comuna Ivești pe primul loc se situează populația adultă, urmată de grupa vârsticilor și apoi de copii, fapt explicat prin aceea că, caracteristicile demografice conduc la prezența unor vulnerabilități crescute față de o serie de factori de risc, aici făcând referire la comunitatea de etnie romă cu stil de viață nomad.

Distributia beneficiarilor pe grupe de varsta

În ceea ce privește numărul de servicii acordate populației deservite, se remarcă un început în forță, trendul continuând spre creștere în următorii doi ani luați în analiză.

Personal POCU - numar servicii acordate beneficiarilor

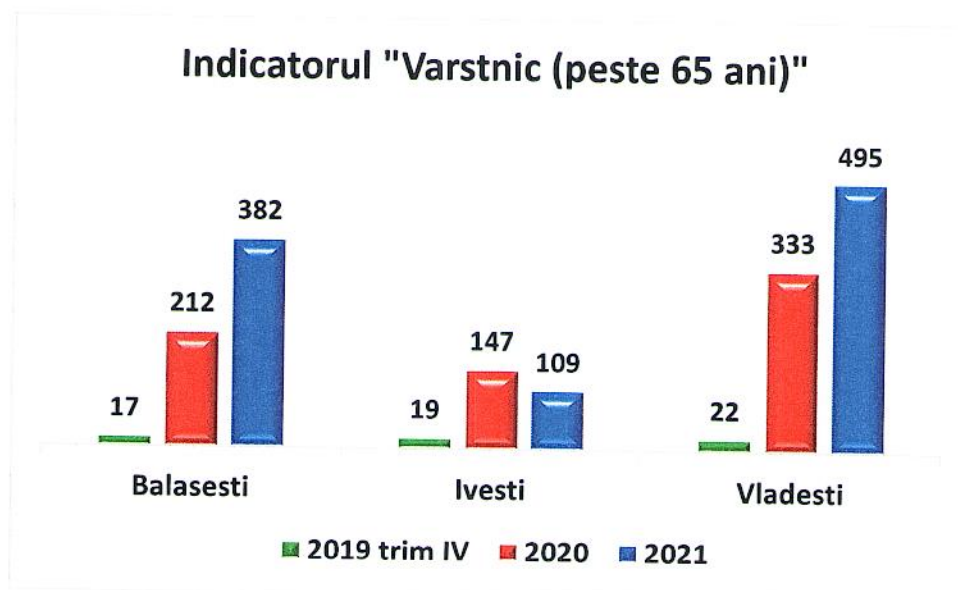
Asistenții medicali comunitari sunt parte esențială a echipei comunitare care furnizează servicii integrate celor mai vulnerabili beneficiari și, în acest context, analiza activității profesionale a acestora

a venit natural în întâmpinarea nevoii susținerii pe mai departe a acestei activități complexe și solicitante, dar mai ales necesară în toate comunitățile.

Astfel, analiza câtorva indicatori poate contribui la susținerea celor de mai sus.

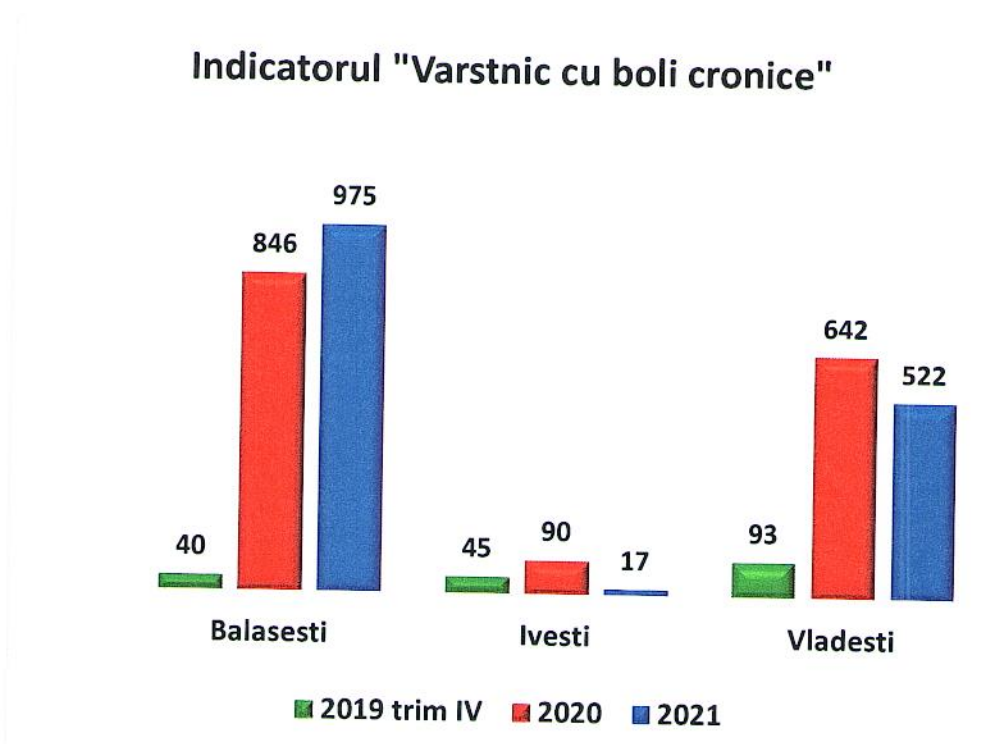
Indicatorul "Vârșnic (peste 65 ani)" – se remarcă o evoluție crescătoare a numărului de servicii acordate pentru comunele Bălășești și Vlădești unde populația este îmbătrânită, mulți dintre beneficiari nu mai au familie / copiii acestora plecați în străinătate. Pentru comuna Ivești, situația este alta. Acolo există o importantă comunitate de romi nomazi care, respectă practic un anumit "calendar", cu plecare sau întoarcere în funcție de anotimp și/sau condițiile socio-economice.

Practic, acest indicator evidențiază susținerea integrată la domiciliu a unui număr mare de vârstnici, unii afectați de un anumit grad de incapacitate (fizică sau psihică și, multe persoane nedeținând documente medicale), conducând astfel la o accesibilitate crescută la îngrijire de calitate, eficientă, evitând costurile inutile pentru sistemul medical și social.

Indicatorul "Vârșnic cu boli cronice" subliniază foarte mult nevoia de asistență medicală comunitară și, din nou, în comunele Bălășești și Vlădești (care au o structură populațională asemănătoare) se remarcă evoluția ascendentă a oferirii de servicii acestui segment – motivând ca mai sus, populație îmbătrânită -, iar pentru comuna Ivești analiza acestui indicator concordă cu structura populațională, dintr-un prim punct de vedere, iar din altul este de remarcat și faptul sesizat în mai multe studii cum că, populația romă are o speranță de viață mai mică în medie cu 16 ani comparativ cu populația generală și, decesele survenite în rândul populației rome apar la o vârstă medie de 52,5 ani, față de 68,8 ani cât este sesizată la populația generală (conform Raportului Centrului European pentru Drepturile Romilor), iar față de populația Europei speranța de viață a romilor este mai mică cu 10 ani (conform Agenției Europene a Drepturilor Fundamentale) și, de aceea, indicatorul cercetat are o valoare scăzută.

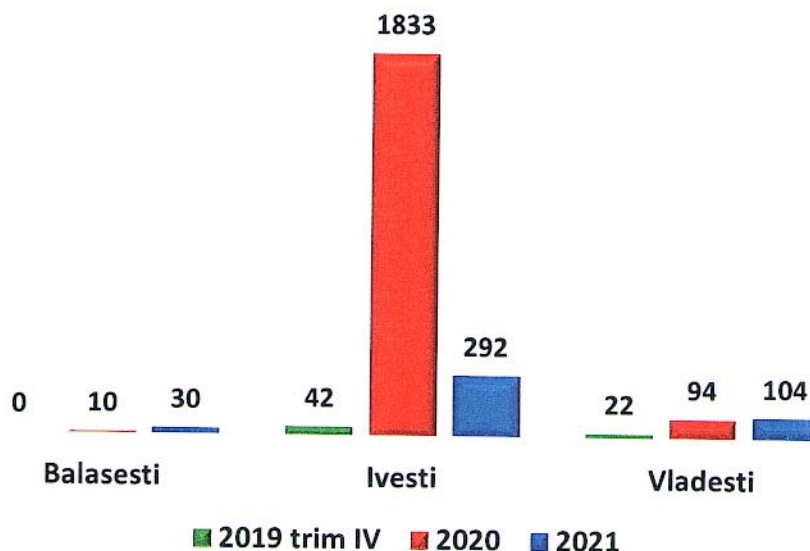
Pe de altă parte, comentariul continuă sub aspectul că, acest indicator demonstrează necesitatea asigurării asistenței medicale comunitare care optimizează activitatea de monitorizare / spraveghere a vârstnicilor cu afecțiuni cronice, mulți în situație de dependență și astfel, contribuind la scăderea costurilor pentru îngrijire medicală, comparativ cu cel necesar instituționalizării și păstrării calității vieții acestora.

Urmare comentariului indicatorului precedent, *indicatorul "Adult cu risc medico-social"* vine să confirme plierea activității asistenților medicali comunitari pe structura populațională și problematica medico-socio-educățională pe care aceasta o aduce – valori scăzute în comunele Bălășești și Vlădești și valori mari în comuna Ivesti unde, descrierea factorilor de risc a grupului populațional luat în analiză, ține de ocupație, nivelul de instruire, stare civilă, încorporând și nivelul de cultură, anumite comportamente, venitul, cumul care face necesară intervenția specializată și integrată a asistentului medical comunitar, mediator sanitar și asistent social.

Acest comentariu ar fi fost util poate, în menținerea asistenței medicale comunitare în Ivesti, dar anumite orgolii care nu țin de interesul sănătății comunității, lipsa de instrucție și lipsa de valori personale au condus la un eșec.

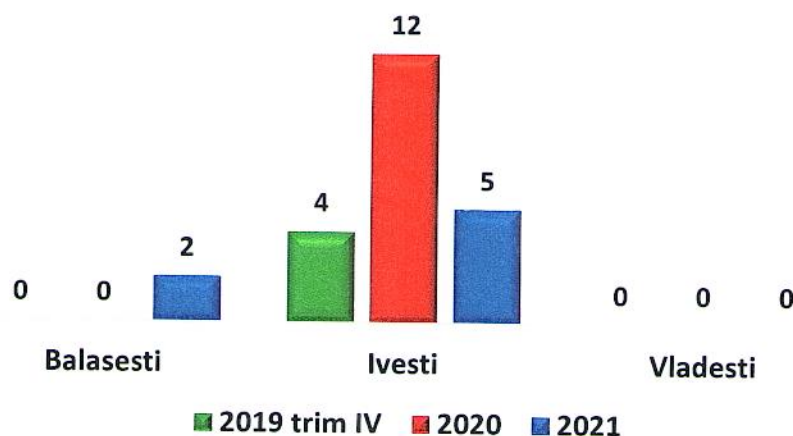
Indicatorul "Adult cu risc medico-social"

Indicatorul "Gravida minoră", un indicator sensibil care variază mult în funcție de migrarea populației, de caracteristicile socio-educative – sărăcie, abandon școlar, fete care provin din familii cu mulți copii, familii dezorganizate / cu părinți migranți, comunități rome în care încă se respectă tradițiile culturale legate de căsătoria timpurie la care, se adaugă mentalitatea conform căreia, fetele își vor câștiga existența prin căsătorie și îndeplinirea obligațiilor casnice, a făcut ca în comuna Ivesti numărul de intervenții la această categorie să fie mare. Pentru comuna Bălășești cele două intervenții au fost acordate unei gravide minore asistată, beneficiară de "import" din alt județ și strămutată pe perioada sarcinii în comuna menționată.

De regulă, gravida minoră nu se prezintă la medicul de familie, eventual are o legătură cu un medic specialist. În teritoriu asistenta medicală comunitară descoperă astfel de situații și explică gravidelor importanța controlului periodic la medicul de familie, mai ales prin faptul că au un trup în creștere și emoțional nu sunt pe deplin dezvoltate.

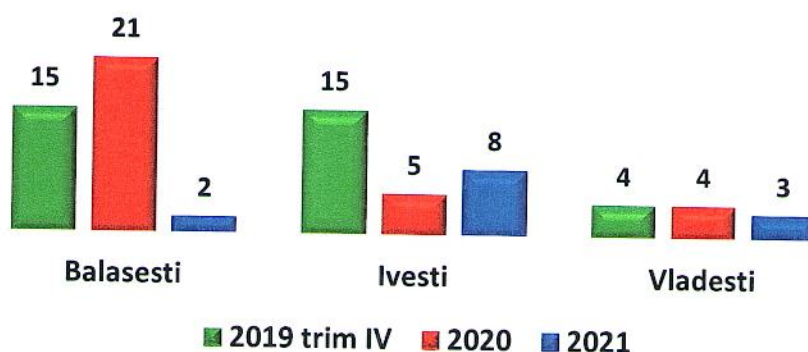
Indicatorul "Gravida minoră"

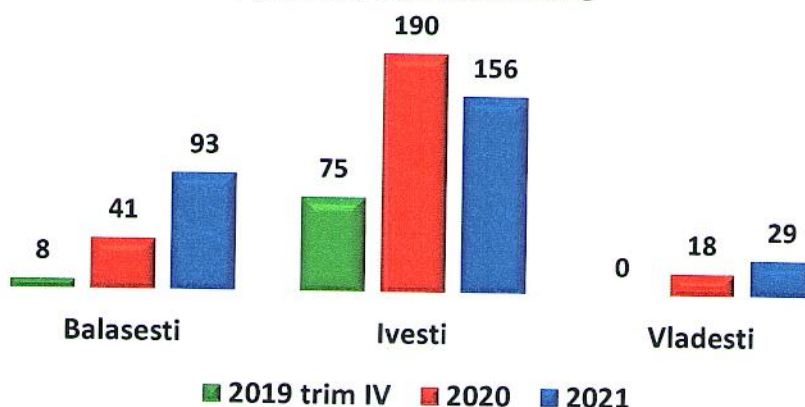
Indicatorul "Vaccinat conform calendarului" alături de *indicatorul "Anunțat la vaccinare"*, vin să arate cât de importantă este activitatea asistenților medicali comunitari în sensul că, dacă la primul ("Vaccinat conform calendarului") valorile sunt mici și nu păstrează un anumit trend, acest fapt se explică prin aceea că aici sunt acei copii restanțieri din varii motive și care, au fost vaccinați în teritoriu (de asistentele medicale comunitare alături de medicul de familie) nu la cabinetul medicului de familie din anumite considerente – distanță mare față de cabinetul medical individual, lipsa banilor pentru deplasare sau lipsa unui mijloc de transport, anotimp sau, în altă situație – transportul cu mașina personală a mamei și copilului la cabinetul medicului de familie.

Pentru al doilea indicator ("Anunțat la vaccinare") – aici este înregistrat efortul – de cele mai multe ori – în a convinge mamele să-și vaccineze pruncii dar și ajutorul imens adus medicilor de familie prin deplasarea insistentă la domiciliul familiilor cu copii care trebuiau vaccinați. Practic, au fost investigate motivațiile pro și contra vaccinării la persoane a căror copii trebuiau vaccinați, construind o relația de încredere care, de cele mai multe ori a condus la adoptarea unui comportament așteptat.

Indicatorul "Vaccinat conform calendarului"

Anuntat la vaccinare

Un indicator care contribuie la susținerea rețelei de asistență medicală comunitară și poate lărgirea acesteia, este cel reprezentat de mortalitatea infantilă la grupa 0 -1 an. Extinderea cu prioritate a rețelei de asistenți medicali comunitari, care are printre atribuțiile lor, realizarea catagrafiei populației

de copii și femei, contribuie la realizarea legăturilor dintre grupurile defavorizate și serviciile medico-sociale din comunitate și oferirea pachetului minim de servicii medicale copiilor și femeilor din aceste categorii, conducând la creșterea includerii sociale a familiilor marginale și, prin aceasta, creșterea șanselor de supraviețuire ale copiilor din categoriile vulnerabile

Analizând decesele înregistrate la copii sub un an în județul Galați, în perioada 2019 – 2021 în comunitățile luate în analiză s-au înregistrat: în luna decembrie 2019 un deces în comuna Ivești și, în luna februarie 2020 un deces în comuna Ivești și unul în comuna Vlădești. Toate decesele au survenit în spital (niciun deces la domiciliu). În anul 2021 nu s-a înregistrat niciun deces la grupa de vârstă 0-1 an în cele trei comunități.

Rolul asistentelor medicale comunitare prezente în comunitățile analizate, constituie o componentă majoră de informare și educare, atât în rândul viitoarelor mame la nivelul fiecărei comunități, cât și o componentă de intervenție, care presupune asigurarea unei alimentații sănătoase femeilor gravide și copiilor, să crească nivelul de conștientizare în rândul gravidelor a importanței controalelor medicale și educarea acestora cu privire la creșterea, îngrijirea și necesitățile nou-născutului, promovarea alăptării ca mijloc ideal de alimentare a copilului, cu virtuți în scăderea mortalității infantile.

Un alt indicator care vine să susțină complexa activitate a asistentelor medicale comunitare și nevoia prezenței lor în toate comunitățile, este cel al prevenției tuberculozei și supravegherii administrării tratamentului bolnavilor de tuberculoză. Sprijinul dat de acestea este important în diminuarea non-compliancei pacienților la tratament prin explicarea în mod repetat, în limbaj simplu, câte medicamente și când trebuie luate, cu asigurarea că explicațiile au fost înțelese. Ca prevenție, pe de o parte, au participat la screening-ul TB prin care populația vulnerabilă a avut acces la servicii de sănătate de calitate alături de informare și educare și, pe de altă parte au ținut legătura în mod constant cu dispensarele medicale TB prin implicarea lor în acordarea de servicii în controlul TB și pentru recuperarea restanțierilor în vaccinarea BCG.

Un aspect foarte important al activității asistentelor medicale comunitare în reprezintă educația pentru sănătate și promovarea sănătății în comunitățile unde acestea își desfășoară activitatea, activitate căreia i se acordă un timp de lucru crescut în condiția în care aceste acțiuni se desfășoară în mod organizat în diverse locații (școală, cabinetul medicului de familie, primărie, biserică, piață, farmacie, cămin cultural), fie în cadrul vizitelor de monitorizare a beneficiarilor cu diverse afecțiuni sau la beneficiari care prezintă doar unul sau mai multe riscuri în dezvoltarea unor afecțiuni somatice sau psihice, prin formularea de recomandări specifice și individualizate. În perioadă 2020 – 2021 o mare parte din activitatea lor a constat în identificarea bolnavilor de COVID, de identificare a contactilor acestora și suport pentru personalul din direcția de sănătate publică pentru efectuarea anchetelor epidemiologice ca mai apoi, să țină legătura cu persoanele izolate/carantinate pentru a le monitoriza stare de sănătate, să le aducă beneficiarilor în situația de boală medicația recomandată de medic și

chiar, produse alimentare sau de îngrijire de strictă necesitate. Ulterior, activitatea s-a centrat pe informare – educare, activitate focalizată pe prevenția în transmiterea virusului SARS Cov-2. În momentele critice din vârful pandemiei, asistentele medicale comunitare au demonstrat puterea lor de adaptare la noua situație și de a depăși orice rețineri ce ține de teama bolii și, ori de câte ori a fost necesar au intervenit pentru suportul celor în nevoie, în același timp fiind alături și de autoritățile locale.

Coordonarea asistentelor medicale comunitare realizată prin întâlniri lunare sau ori de câte ori s-a impus, a vizat pe de o parte, formarea acestora cu privire la identificarea vulnerabilităților la nivelul beneficiarilor (ex.: copiii nevaccinați, adulții și copiii neînscși la medicul de familie, violența în familie, femeile gravide neînscrise la medicul de familie sau cele care nu au fost luate în evidență, copii nealăptați la sân, cu deficit de vitamin D sau Fe, copiii cu boli cronice, cu părinți migranți ș.a.), pentru ca ulterior singure să evalueze eficacitatea activității lor și să identifice într-un mod facil factorii care influențează rezultatele pe care ele și le propun.

Pe de altă parte, coordonarea a vizat nu doar menținerea cunoștințelor medicale de specialitate la un nivel înalt, mereu în concordanță cu noutățile în domeniu, ci și formarea lor cu competență limitată în susținerea psihologică a beneficiarilor lor. Și aceasta pentru că, suferința psihologică indusă de fragilitatea psihosocială a persoanelor aflate în situații precare, accentuată de excluderea socială și de stigmatizare nu trebuie ignorată pentru că, reprezintă un obstacol major în accesul la îngrijiri, în reinsertia socială, în sprijinul pe care l-ar putea obține persoanele afectate. Suferința psihologică a persoanelor defavorizate se regăsește în sentimentul de vulnerabilitate apărut datorită dificultăților și stresului vieții cotidiene, oboselii permanente, în sentimentul de insecuritate datorat precarității, marginalizării, excluderii sociale, anxietății legate de ziua de mâine, în stima de sine scăzută și sentimentul de devalorizare apărut datorită depresiei, modul în care individul este privit în societate. Manifestările acestei suferințe reflectându-se în comportamentul de izolare, eșecuri repetate, comportament la risc, conduite adictive, violența îndreptată împotriva sa și a celor din jur.

În concluzie, activitatea pe care asistentele medicale comunitare o desfășoară, o caracterizez ca fiind o muncă încărcată de dăruire, empație, autocontrol și integrare valorică a personalității lor – stabilitate psiho-emoțională, rezistență la stres și frustrări, tenacitate, onestitate și, abilitate de comunicare și relaționare fără de care interacțiunea cu membrii comunității nu ar fi fost posibilă, creativitate, atenție și spirit de observație, capacitate de analiză și sinteză, reactivitate verbală prin intermediul cărora pot realiza procesarea informațiilor multiple. E o muncă care, de multe ori este nenormată și, reprezintă pilonul de sprijin al celor în suferință până la venirea medicului.

Coordonator județean asistență medicală comunitară

Psih. Liliana Iordăchescu

